

Végső búcsú Helyeytől

Családja, pályatársai, kollégái, barátai és tisztelői sokasága vett végső búcsút tegnap az életének 66. évében elhunyt Helyey László színművésztől a Fiumei úti sírkert ravatalozójában. A Jászai-díjas művésztől, akit január 3-án ért a halál, az Újszínház társulata nevében Dörner György igazgató búcsúzott. Arról beszélt, hogy Helyey László az egyik legkedvesebb barátja volt, és felidézte az idős szakot, amikor a Nemzeti Színházban együtt kezdték pályájukat. „Ilyen adottságú, ilyen tehetségű és ilyen orgánumú színész százévenként egy, ha születik” – emlékezett a művészre Dörner György, aki végül Reményik Sándor Halotti beszéd a hulló leveleknek című versével búcsúzott a színésztől. (MHO) FOTÓ: MTI/HONÉCZY BARNABÁS

MAGIC DIALOGUES CÍMMEL AD EGÉSZ ESTÉS KONCERTET FEBRUÁR 13-ÁN A MŰVÉSZETEK PALOTÁJÁBAN MAKOVICS DÉNES ÉS ALL STAR CSAPATA

A félhomályból a rivaldafénybe

RÁKH GÉZA

A szélesebb publikum a Bikini zenekar félhomályba vesző szaxofonosaként ismeri a dzsesszkörökben igen nagyra becsült multiinstrumentalistát. Makovics Dénes a rockbandával eltöltött évtizedek után végre felfedi saját arcát: a hazai dzsesszélet krémjével mutatja be debütáló lemezének anyagát az azonos című koncerten február 13-án, a Művészetek Palotájában.

– Az esetekben sok szálon futó cselekmény Őzdon kezdődött, amely nem éppen egy, a művészi hajlamok kibontakoztatásához íhletet adó város...

– Ezt meg kell cáfolnom, mert akkoriban, a hatvanas-hetvenes években a szülővárosomban pezsgő és inspiráló zenei élet folyt. Az éttermekben, vendéglőkben élő zene szólt, és olyan személyiségek fordultak meg műfélék rendszeresen, mint Ungár Pista. Őzdi származású Falvai Sándor vagy Monyók Ildikó is. Több helyi zenekar is működött. Akkoriban az emberek még nem kaptak gombnyomásra teljes show-műsorokat a televízióból, magukat szórakoztatták. Hétköznap a bányában, a gyárakban vagy a földeken dolgoztak, ünnepeken, például

szüreti bálokon pedig együtt néveltek, és az efféle bálokon muzsikált brácsás nagyapám. Ez a milió, a mulatózások, a humor meghatározóak voltak számomra.

– Mindez alapján még nem magától értetődő, hogy a dzsessz irányába indultál el tizenévesen.

– Először a rockzene – akkor még beat – körüli fények és csillogás fogott meg. Kint az utcán lassan elporzik egy lovas kocsi, mi, fiatalok meg egy nehezen beszerzett nyugati magazinban nézzük, ahogy a Led Zeppelin tagjai reflektorok keresztútjében feszítenek a színpadon, drága gitárokkal a kezükben. Engem és sok kortársamat is elvakított ez a kontraszt. Hozzá kell tenni, hogy akkoriban a rádió is sok rockzenét játszott. A szüleim kórusban énekeltek, tőlük sem állt távol a zene szeretete, és látták, hogy van affinitásom a dologhoz, ezért beirattak zeneiskolába. Gitározásról nem is álmodhattam, így kezdtem fuvolázni. Tökéletes hallásom volt, jó ritmusérzékem, mindent megtanultam, amit lehetett. Végül felvettek a miskolci konzervatóriumba. Alapos klasszikus képzést kaptam, de közben már önszorgalommal dzsesszel is foglalkoztam.

– Igen, de honnan tudtad, mi fán terem a dzsessz? Milyen benyomások szerezted erről a stílusról?

– A barátaim révén viszonylag sok jugoszláv lemezhez jutottunk hozzá, így kerültek a kezembe a Return to Forever, Herbie Hancock, John McLaughlin és Stanley Clarke nagylemezei, a kor legmenőbb dzsessz-rock produkciói. Stanley Clarke miatt tanultam meg basszusgitározni. Anynyit hallgattam ezeket a muzsikákat, hogy hangról hangra belém ivódta, memorizáltam mindent. Ekkor még nem voltak társaim, akikkel osztohattam volna ebben a szenvedélyemben, mégis megszálítottként vonzódtam az improvizatív műfajhoz. Miközben vendéglátóztam, mindig becsempésztem egy kis improvizációt a szólóimba, aminek rendre nagy sikere volt. Szerettem volna főiskolára menni Debrecenbe, Matúz Istvánhoz, de a feljebbvalók nem járultak hozzá – a dzsessz miatt. Rosszul érintett. Közben meghallottam Michael Brecker zenéjét, és annyira a hatása alá kerültem, hogy szaxofonozni is megtanultam. A dzsessztanszékre aztán csont nélkül fölvettem.

– Hogyhogy nem a dzsesszzenészi pályát választottad akkor?

– Éhen haltam volna. Nekem nem volt olyan anyagi hátterem, hogy a kedvtelémnek éljek. Be kellett il-

leszkednem a rockzenészek közé, akiknek a közvetlen stílusa és az életvitele – be kell látni – imponált nekem. Ebből a körből ajánlott be valaki Németh Alajosnak, aki nem csinált rossz vásárt velem, mert addigra több hangszeren is magas színvonalon tudtam játszani. Én pedig a Bikini tagjaként egy csapásra sztárrá váltam, legalábbis a zenészszakmában, mert a közönség a háttérbe húzódo, szerezny szaxofonost láthatta bennem. A Bikinivel támadt némi nézeteltérésünk, ami miatt 1987-ben elhagytam a csapatot, a jó viszony ennek ellenére megmaradt. Később újra hívott Lojzi, és én ismét igent mondtam. Rengeteg jó barátot szereztem a Bikini jóvoltából az ország különböző pontjain, akik étellel, itallal kínálnak, úgy fogadnak, mintha hazaértem volna. Ha nem lennék ott a Bikini-koncerteken, nagyon fájna a szívem.

– A dzsesszt sem hanyagoltad el, több fontos formáció tagja voltál, és folyamatosan navigáltál saját művészi lényeged felé, amelynek egyik jelensége a napokban megjelenő Magic Dialogues lemez és a Műpa-koncert. A közreműködők között találjuk Oláh Kálmánt, Tisza Beát, Winand Gábor, Török Ádámot, a Budapest Jazz Orchestrát.

– Az előzmények közt sok fontos állomás volt: Pege Aladár zenekarával

egy bő évig játszottam, majd Oláh Kálmán invitált a szeptettjébe, ami óriási öröm és megtiszteltetés volt számomra, mert hihetetlenül nagyra tartom Kálmán zenési kvalitásait. A lemezem sem jött volna létre, ha ő nem vesz részt a komponálástól a hangszerelésig minden munkafolyamatban. A kilencvenes évek óta tagja vagyok a Készenléti Rendőrség big bandjének – anno Határőrség zenekara –, ami szintén sokat segített az életben maradásomban és abban, hogy megőrizzem dzsesszzenési mivoltomat. Szinte minden dzsesszmuzsikussal kollégám megszólal a lemezen, akiknek sokat köszönhetek, akik nagyra tartok. A koncerten sajnos már nem lehet velünk Fogarasi János, aki 2012 áprilisában hunyt el.

– Hogyan jellemeznéd a zenét, amely a lemezen és majd a koncerten hallható lesz?

– Egyfajta összegzés és visszatekintés mindazokra a zenei élményekre, amelyekből táplálkoztam. Tisztelem a hazai és külföldi példaképeim előtt.

– És mitől Makovics Dénes-es ez a muzsika?

– Én tudom ezt a zenét eljátszani, én nem találtam ki új műfajt, újfajta dzsesszirányzatot, azt játszom, ami a lelkemnek kedves: a dzsessz, a pop és a rock határán mozgó, groove-os alapú, jól megkomponált, dallamközpontú, mégis sok kihívást jelentő zenét. ■

TARLÓS ISTVÁN NYITTA MEG A HÍRESSÉGEK CSARNOKÁT

Rockmúzeum Angyalföldön

SZILLÉRY ÉVA

Rockmúzeum, más néven MagyaRock Hírességek Csarnoka nyílt meg tegnap az angyalföldi RaM Colosseumban. Az állandó kiállításon a hatvanas évek elejétől mutatják be a magyar rockzene történetét korabeli plakátok, fotók, hangszerek, zenészelektívák segítségével.

„Örülök, hogy létrejött a múzeum, mert nem szabad elfelejteni azt a világot, életérzést, hangulatot, amely a magyar rockzene indulásához kötődik” – mondta beszédében Tarlós István főpolgármester. Felidézte, hogy szinte beleszületett a magyar beat/rock világába, a hetvenes évek elején több mint négyszáz darabból álló lemezgyűjteménye volt. „Az iskolában mögöttem ült Homonnai Botond, a Liversing dobosa, Homonnai Zsombor öccse, sok koncertre jártam, később a Fehérvári úti Illés-klubot még szerveztem is.” Tóth József XIII. kerületi polgármester arról szólt, hogy nemcsak a magyar, hanem az egyetemes zenekultúra gyarapszik egy új intézménnyel. Elmondta, hogy az elmúlt évtizedekben a rockzene iparágá vált, ugyanakkor önálló tudománygá is, nemrég például a Magyar Tudományos Akadémián működő kutatócsoport szervezett tudományos konferenciát a könnyűzenéről. „Itt, a kerületben számos kiváló klub működött a hatvanas években, itt volt a Bosch, a József Attila Művelődési Központ, itt lakott Szörényi Levente, Tátrai Tibor, Radics Béla, akiről utcát neveztünk el, és szobor őrzi emlékét Angyalföldön” – mondta Tóth József.

A múzeum egyik megálmodója, B. Tóth László rádiós műsorvezető ki-

tért arra, hogy a múzeum 810 négyzetméteren állít emléket a magyar rockzene elmúlt ötven évének.

Az állandóan bővülő kiállításon – amelyhez továbbra is várják a felajánlásokat – látható például Radics Béla híres szamurájfejes pólója, Szörényi Levente első és egyik utolsó gitárja, az Omega első füstgépe, gitárok, orgonák, dobok, erősítők, orsós magnók, fotók, régi EDDA-, Beatrice-, Fonográf-, Piramis-, Omega-, P. Mobil-plakátok. A megnyitón jelen volt mások mellett Szörényi Levente, Szörényi Szabolcs, Bródy János (Illés, Fonográf), Benkó László (Omega), Benkó Sándor (Benkó Dixieland Band), Frenreisz Károly (Metró, LGT, Skorpió) és Závodi János (Piramis).

„Egy brit ötcsatornás keverőpultot ajánlottam fel a múzeumnak. Ezt használtuk az LGT-vel 1972-ben az angliai Lincoln Fesztiválon 70 ezer néző előtt. Azóta nagyon vigyázok rá, és ha ránézek, az egész korszak az eszembe jut. Tervezem, hogy később más dolgokat is hozok ide, de egyet sajnos már biztosan nem fogok. Volt egy Fender Precision basszusgitárom a Skorpióval, amelyet 1976-ban vagy 1977-ben eladtam egy svájci zenekarnak, mert akkora pénzt adtak érte, hogy nem tudtam nemet mondani” – mondta Frenreisz Károly a távirati irodának.

Az állandó kiállítás, amely egyelőre 1989-ig követi nyomon a magyar rockzene történetét, február 8-tól látogatható minden szombaton és vasárnap 10-től 18 óráig. A MagyaRock Hírességek Csarnoka megtalálható a Facebookon is, illetve saját honlapja van. ■

Makovics Dénes: Ha nem lennék ott a Bikini-koncerteken, fájna a szívem

FOTÓ: CSUDAI SÁNDOR

Mégsem lesz zenei központ

ZENE A tiltakozások miatt módosította korábbi előterjesztését a zenei koncepció kidolgozásáért felelős kormánybiztos, Batta András, így a jelek szerint mégsem vonják össze a Művészetek Palotáját, a Magyar Állami Operaházat, a Zeneakadémiát és az Országos Filharmóniát egy zenei központ alá – írja a Heti Válasz. Az előbbi két intézmény vezetője, Káel Csaba, illetve Ókovács Szilveszter élesen bírálta az állami „zenei szuperközpont” tervét. A komolyzenei szuperközpont ötletgazdája, Batta András elmondta, a tiltakozások miatt módosította korábbi előterjesztését. Koncepciója ezek után a Zeneakadémia koncertközpontjának létrehozásáról szól. A hangverseny-szervező feladatokat ugyanis az intézmény a felsőoktatásra kapott forrásaiból nem tudja finanszírozni. (ZSRZ)

Jancsó Miklós emlékezete

FILM Az életének 93. évében elhunyt Jancsó Miklóst, Budapest díszpolgárát a Fővárosi Önkormányzat saját halottjának tekinti – közölte az MTI. A 20. századi filmművészet egyik legnagyobb alakja, a Cannes-i, velencei és spliti életműdíjas, kétszeres Kossuth-díjas, Balázs Béla-díjas filmrendező, forgatókönyvíró, érdemes és kiváló művész, a magyar mozgóképmestere 2001-ben kapta meg Budapest díszpolgári címét. Jancsó Miklós 1921-ben született Vácon. 37 évesen készítette első nagyjátékfilmjét (A harangok Rómába mentek), de az átöröslést a Szegénylegények hozta meg számára. Filmjeivel meghatározó befolyást gyakorolt a világ és Magyarország filmművészetére. Jancsó Miklós hosszan tartó betegség után január 31-én hunyt el. (VA)